

PRIZNAVANJE STROŠKOV PRISPEVKOV ZAVAROVANCEV – POSLOVODNIH OSEB

Pojasnilo DURS, št. 4251-2597/2011-3, 23. 9. 2011

I. Z vidika Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb

Pred 1. 1. 2011 so prispevke za zavarovance – poslovodne osebe praviloma plačevale njihove družbe in jih kot stroške, ki so povezani z opravljanjem dela te osebe, kot povezane z delom, potrebnim za pridobivanje prihodkov, izkazovale med davčno priznanimi odhodki. Takšna davčna obravnava izhaja tudi iz [pojasnila DURS, št. 4200-160/2006 z dne 7. 9. 2006](#).

V letu 2011 se je, glede na uveljavitev Zakona o urejanju trga dela – ZUTD (Uradni list RS, št. 80/2010) in posledično spremembo izvajanja zakonodaje s področja socialnega zavarovanja v praksi,* ponovno proučila davčna obravnava prispevkov za socialno varnost. Ugotovljeno je bilo, da uporaba prej omenjenega pojasnila DURS ni več primerna, kar je bilo usklajeno z Ministrstvom za finance.

Prispevki za socialno varnost lastnikov – poslovodnih oseb so lahko davčno priznani, če iz vsebine plačila oziroma dogovora med pravno osebo, katere lastnik je poslovodna oseba, in lastnikom kot fizično osebo, izhaja, da se je pravna oseba zavezala plačevati fizični osebi prispevke za socialno varnost kot plačilo določenih storitev ali na kakšni drugi podlagi, tako nastali odhodki pa izpolnjujejo pogoje za priznanje po določbah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb – ZDDPO-2 (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 43/10, 59/11).

Z uveljavitvijo ZUTD, ki se je začel uporabljati 1. 1. 2011, se spreminja status lastnikov v zasebnih družbah in zavodih, ki so poslovodne osebe, v obveznem socialnem zavarovanju. Z dnem začetka uporabe ZUTD se spreminja tudi izvajanje zakonodaje glede načina urejanja obveznega socialnega zavarovanja za lastnike, ki so poslovodne osebe, in način plačevanja obveznih prispevkov za socialno varnost. Če je zavarovanec lastnik, ki je poslovodna oseba, je zavezanec za prijavo v obvezno socialno zavarovanje in plačilo prispevkov za socialno varnost (tako prispevkov zavarovanca kot prispevkov delodajalca) zavarovanec sam, torej fizična oseba, in ne več pravna oseba, kot se je to v praksi izvajalo pred tem.

V skladu z 12. členom ZDDPO-2 se pri ugotavljanju davčne osnove (dobička) priznajo prihodki in odhodki, ugotovljeni v izkazu poslovnega izida oziroma letnem poročilu, ki ustreza izkazu poslovnega izida in prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid, na podlagi zakona in v skladu z njim uvedenimi računovodskimi standardi, če ta zakon ne določa drugače.

V skladu z 29. členom ZDDPO-2 se za ugotavljanje dobička priznajo odhodki, potrebni za pridobitev prihodkov, ki so obdavčeni po tem zakonu. Pri tem se za odhodke, ki niso potrebni za pridobitev prihodkov, štejejo odhodki, za katere glede na dejstva in okoliščine izhaja, da niso neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti in niso posledica opravljanja dejavnosti, imajo značaj privatnosti oziroma niso skladni z običajno poslovno prakso. V 30. členu ZDDPO-2 so še dodatno taksativno naštet davčno nepriznani odhodki.

Skladno s Slovenskim računovodskim standardom 17 – SRS (2006) (Uradni list RS, št. 118/05, 10/06, 112/06, 119/08, 1/10, 90/10) so odhodki zmanjšanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki zmanjšanj sredstev ali povečanj dolgov. SRS 14.10 določa, da se stroški materiala in storitev pripoznajo na podlagi listin, ki dokazujejo, da so praviloma povezani z nastalimi gospodarskimi koristmi. Od 1. 1. 2011 je zavezanec za vlaganje prijav v zavarovanje in zavezanec za obračun in plačilo prispevkov za socialno varnost fizična oseba – lastnik, ki je poslovodna oseba. Iz

navedenega sledi, da pravna oseba po računovodskih pravilih nima podlage za pripoznanje stroškov oziroma odhodkov za plačilo prispevkov, ker predstavljajo obveznost lastnika, ki je poslovodna oseba, kot fizične osebe.

Listina za računovodsko pripoznanje stroškov oziroma odhodkov je lahko dogovor, sklenjen med pravno osebo, katere lastnik je poslovodna oseba, in lastnikom kot fizično osebo, v katerem se pravna oseba zaveže plačevati fizični osebi prispevke za socialno varnost kot plačilo določenih storitev ali na kakšni drugi podlagi. Davčna obravnava navedenega plačila po ZDDPO-2 je v vsakem posameznem primeru odvisna od presoje vsebine dogovora oziroma vsebine plačila glede na določbe ZDDPO-2. Na primer, če pravna oseba namesto lastnika plača prispevke za socialno varnost kot del plačila v okviru dogovora oziroma pogodbe za opravljanje storitev poslovođenja, ki jih lastnik tudi dejansko opravlja, bi se takšna plačila lahko štela v skladu z določbami 12. in 29. člena ZDDPO-2 kot davčno priznan odhodek po ZDDPO-2, ob pogoju, da gre za odhodke, potrebne za pridobitev obdavčljivih prihodkov.

V primeru, da pravna oseba, katere lastnik in hkrati poslovodna oseba je zavarovanec, in lastnik kot fizična oseba vzpostavita dogovor, v okviru katerega se pravna oseba zaveže, da bo obravnavani fizični osebi kot plačilo določenih storitev ali na kakšni drugi podlagi plačala oziroma plačevala njegove prispevke za socialno varnost, se predmetni prispevki (plačani v breme pravne osebe) štejejo kot obdavčljiv dohodek lastnika, ki je poslovodna oseba, po Zakonu o dohodnini – ZDoh – 2 (Uradni list RS, št. 13/11 – UPB7). Tovrstni dogovori v ničemer ne vplivajo na zakonsko ureditev, da je zavezanec za plačilo prispevkov za socialno varnost zavarovanec sam.

II. Z vidika Zakona o dohodnini

1. Upoštevanje obračunanih prispevkov kot zmanjšanje davčne osnove pri odmeri dohodnine

Kot že pojasnjeno, skladno z drugim odstavkom 15. člena ZPIZ-1 družbeniki zasebnih družb in zavodov v Republiki Sloveniji, ki so poslovodne osebe, in niso zavarovane na drugi podlagi, sodijo med samozaposlene zavarovance, ki nimajo plač. V skladu z drugo alinejo prvega odstavka 207. člena ZPIZ-1 je osnova za plačilo prispevkov za socialno varnost za obravnavane zavarovance zavarovalna osnova. Le-ta se v skladu s prvim odstavkom 209. člena ZPIZ-1 določi glede na doseženi dobiček zavarovanja, v katerem niso upoštevani obračunani prispevki za obvezno zavarovanje ter znižanje in povečanje davčne osnove, razen razlike v obrestih, skladno z zakonom, ki ureja dohodnino.

S Pravilnikom o postopku za razvrščanje v zavarovalne osnove (Uradni list RS, št. 49/06, 38/07) je določeno, da se za obravnavane zavarovance za doseženi dobiček šteje na podlagi odločbe o odmeri dohodnine ugotovljeni dohodek, ki ga je zavarovanec, tj. lastnik, ki je poslovodna oseba, dosegel kot poslovodni delavec. V tem kontekstu je treba razumeti tudi 7. člen Zakona o prispevkih za socialno varnost – ZPSV (Uradni list RS, št. 5/96, 34/96, 87/97, 3/98, 81/00, 97/01). Prispevki za socialno varnost za obravnavane zavarovance se priznavajo pri odmeri dohodnine kot odbitna postavka pri ugotavljanju davčne osnove za dohodek, ki ga je zavarovanec dosegel kot poslovodni delavec.

Skladno z navedenim se prispevki za socialno varnost priznavajo kot zmanjšanje davčne osnove zavarovanja, od dohodkov, ki jih le-ta v koledarskem letu doseže kot poslovodni delavec. Zmanjšanje v višini za koledarsko leto obračunanih prispevkov za socialno varnost se prizna na letni ravni, pri letni odmeri dohodnine, in jih upošteva navedene pravne podlage ni mogoče upoštevati že med letom, kot zmanjšanje davčne osnove pri izračunu akontacije dohodnine.

2. Davčna obravnava plačil, ki jih pravna oseba izvrši svojemu lastniku, ki je

fizična oseba in jo tudi vodi, v obliki plačila oziroma plačil njegovih prispevkov za socialno varnost

V primeru, da pravna oseba, katere lastnik in hkrati poslovodna oseba je zavarovanec, vzpostavi določen dogovor, v okviru katerega se pravna oseba zaveže, da bo zavarovancu, kot plačilo določenih storitev ali na kakšni drugi podlagi, plačala oziroma plačevala njegove prispevke za socialno varnost, se znesek teh prispevkov šteje za obdavčljiv dohodek zavarovanca po ZDoh-2. Takšen dogovor v ničemer ne vpliva na zakonsko ureditev, po kateri je zavezanec za plačilo prispevkov zavarovanec sam ter na obravnavo v skladu s 7. členom ZPSV.

Iz navedenega izhaja, da je tudi v primeru dogovora, v okviru katerega pravna oseba za zavarovanca – poslovodno osebo zagotavlja plačilo v obliki plačila njegovih prispevkov za socialno varnost, zavarovanec sam zavezanec za obračun in plačilo prispevkov od zavarovalne osnove in mora zato davčnemu organu predložiti obračun prispevkov za socialno varnost (OPSVL obrazec) najpozneje do 15. v mesecu za pretekli mesec.

V tem primeru se znesek plačila prispevkov za lastnika – poslovodno osebo, ki ga zagotovi pravna oseba, vključi v obračun davčnega odtegljaja, praviloma skupaj z obračunom davčnega odtegljaja od dohodkov, ki jih poslovodni osebi pravna oseba izplača na podlagi dogovora. Znesek plačanih prispevkov se v tem primeru davčno obravnava enako kot siceršnji dohodek, ki je poslovodni osebi izplačan na podlagi medsebojnega dogovora (npr. po pogodbi o poslovanju).

Kot že navedeno, zgoraj navedena pojasnila izhajajo iz pravnih podlag in sprememb v načinu urejanja obveznega socialnega zavarovanja za lastnike družb – poslovodne osebe, ki veljajo od 1. 1. 2011 dalje, zato morajo tako poslovodne osebe kot tudi pravne osebe ter spremembe upoštevati čimprej in si ustrezna razmerja urediti najkasneje do 1. 1. 2012.

Podrobnejše si lahko preberete v pojasnilu spodaj:

UREDITEV OBVEZNEGA ZAVAROVANJA DRUŽBENIKOV – POSLOVODNIH OSEB V ZASEBNIH DRUŽBAH IN ZAVODIH PO ZAKONU O UREJANJU TRGA DELA

Pojasnilo DURS, št. 4250-36/2010, 15. 12. 2010

Z uveljavitvijo Zakona o urejanju trga dela – ZUTD (Uradni list RS, št. 80/2010) se spreminja status poslovodnih oseb v zasebnih družbah in zavodih v obveznem socialnem zavarovanju. ZUTD, ki se začne uporabljati s 1. 1. 2011, med obveznimi zavarovanci za primer brezposelnosti v šesti alineji 54. člena opredeljuje le poslovodne osebe v osebni družbi in enoosebni družbi z omejeno odgovornostjo ter zavodu. Zavarovanje za primer brezposelnosti po 1. 1. 2011 tako ni več možno za poslovodne osebe, ki so družbeniki v večosebnih kapitalskih družbah.

Podrobnejša pojasnila v zvezi z novo ureditvijo zavarovanja družbenikov – poslovodnih oseb v zasebnih družbah in zavodih po uveljavitvi ZUTD sledijo v nadaljevanju.

1. Obvezno zavarovanje družbenikov – poslovodnih oseb po 1. 1. 2011

Uvodoma navedeno pomeni, da se bodo od 1. 1. 2011 dalje družbeniki, ki so hkrati poslovodne osebe in izpolnjujejo pogoje za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po drugem odstavku 15. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-1 (Uradni list RS, št. 109/06 – UPB4 s sprem.), zdravstveno zavarovanje po 6. točki prvega odstavka Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju – ZZVZZ (Uradni list RS, št. 72/2006 s sprem.) in zavarovanje za starševsko varstvo po 5. točki 6. člena Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih – ZSDP (Uradni list RS, št. 110/2006 s sprem.), vključili v zavarovanje po zavarovalni podlagi 040. Če bodo te osebe hkrati izpolnjevale tudi pogoje za zavarovanje za primer brezposelnosti po 6. alineji prvega odstavka 54. člena ZUTD, se bodo v zavarovanje za primer brezposelnosti vključile **z novo šifro zavarovalne podlage 112**.

Zavarovalna podlaga 040 od 1. 1. 2011 dalje torej ne bo več vključevala zavarovanja za primer brezposelnosti, saj vsi družbeniki, ki so hkrati poslovodne osebe in bodo izpolnjevali pogoje za pokojninsko in invalidsko, zdravstveno zavarovanje ter zavarovanje za starševsko varstvo, ne bodo nujno izpolnjevali tudi pogojev za zavarovanje za primer brezposelnosti. Družbeniki družb z omejeno odgovornostjo, ki so hkrati poslovodne osebe, se namreč obvezno zavarujejo za primer brezposelnosti le, če so edini lastnik družbe. V kolikor ima družba z omejeno odgovornostjo dva družbenika, družbenik, ki je hkrati poslovodna oseba, ne izpolnjuje pogojev za zavarovanje za primer brezposelnosti in se zato ne vključuje v sistem zavarovanja za primer brezposelnosti.

2. Obvezno zavarovanje družbenikov – poslovodnih oseb, ki imajo to lastnost zavarovanca do vključno 31. 12. 2010

Družbeniki – poslovodne osebe v zasebnih družbah in zavodih tudi pred uveljavitvijo ZUTD, v Zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti – ZZZPB (Uradni list RS, št. 107/06 – UPB1 s sprem.), niso opredeljeni med obveznimi zavarovanci, temveč kot prostovoljni zavarovanci po prvi alineji 15. člena. Po tej določbi se za primer brezposelnosti lahko zavarujejo tudi osebe, ki so lastniki gospodarskih družb, če niso zavarovani na drugi podlagi. Zavarovanje za primer brezposelnosti po navedeni določbi se pri vključitvi v zavarovanje do 31. 12. 2010 izvede skupaj z vključitvijo v ostala socialna zavarovanja, po skupni zavarovalni podlagi 040.

Od 1. 1. 2011 dalje bodo po zavarovalni podlagi 112 zavarovani tudi tisti družbeniki, ki so hkrati poslovodne osebe, ki so na dan 31. 12. 2010 zavarovani za primer brezposelnosti po prej omenjeni določbi 15. člena ZZZPB (zavarovalna podlaga 040), ne glede na to, da po 54. členu ZUTD ne izpolnjujejo pogojev za zavarovanje za primer brezposelnosti (družbeniki večosebnih družb z omejeno odgovornostjo, ki so poslovodne

osebe). Pravna podlaga za ohranitev zavarovanja je določena v tretjem odstavku 180. členu ZUTD. Ta določa, da osebe, ki so se prostovoljno vključile v obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti po določbah ZZZPB, ohranijo status zavarovancev do prenehanja pravnega razmerja, ki je bilo podlaga za zavarovanje, pravice in obveznosti iz tega statusa pa uresničujejo po določbah tega zakona.

3. Obračunavanje in plačevanje prispevkov za zavarovanje za primer brezposelnosti družbenikov – poslovodnih oseb po ZUTD

Skladno z drugim odstavkom 134. člena ZUTD se za zavarovanje za primer brezposelnosti plačuje prispevek zavarovanca in prispevek delodajalca. Stopnje prispevkov so določene v 14. členu Zakona o prispevkih za socialno varnost - ZPSV (Uradni list RS, št. 5/96 s sprem.), in sicer:

- 0,14 % za prispevek zavarovanca in
- 0,06 % za prispevek delodajalca.

Glede pobiranja prispevkov, pravic in obveznosti zavezanca, varovanja podatkov, pristojnosti davčnega organa, vodenja evidenc o plačanih prispevkih za vsakega zavarovanca in drugih vprašanj postopka, se uporablja zakon, ki ureja davčni postopek in zakon, ki ureja davčno službo.

Prispevki za zavarovanje za primer brezposelnosti se skladno s 135. členom ZUTD obračunavajo od osnove za plačilo prispevkov, ki je enaka osnovi za plačilo prispevkov, od katere zavarovanci iz 54. člena tega zakona plačujejo prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. To za družbenike – poslovodne osebe, ki so zavarovanci po ZUTD, pomeni, da prispevke obračunavajo od zavarovalne osnove, določene po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Skladno s 136. in 137. členom ZUTD so družbeniki – poslovodne osebe, ki so zavarovanci po ZUTD, sami zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca in delodajalca.

4. Spremembe v načinu urejanja obveznega socialnega zavarovanja za družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe, po 1. 1. 2011

Način urejanja obveznega socialnega zavarovanja za družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe, se od 1. 1. 2011 dalje spreminja tako, da bo izvajanje zavarovanja poenoteno in usklajeno tako z veljavno kot tudi s predvideno zakonodajo (predlog ZPIZ-2). Podrobneje je način urejanja opredeljen v skupnem gradivu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje in Davčne uprave Republike Slovenije, ki je objavljeno na naslednjem spletnem naslovu:

<http://www.zzzs.si/zzzs/info/egradiva.nsf/o/4E8AE8043F5C8D77C12577F4003425FC?OpenDocument>.